

Om den danske Koloni i Tandil

J. Fugl.

Geografisk Tidsskrift, Bind 1 (1877)

Link til pdf:

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/gto/gto_0001-PDF/gto_0001_67526.pdf

Link til webside:

<http://tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=67526>

pdf genereret den : 22/5-2008

Nu nærmede Sultanen sig til Fods; han havde ved hver Side en væbnet Mand, og bagved sig 2 Følgesvende. Sultanen var af Middelhøjde, 30 Aar gammel, havde kjønne, mørke Øjne med et forunderligt, drømmende Udtryk, og om sit lange, sorte, glindsende og smukt krøllede Haar bar han en farvet Turban; han var iført en spraglet Silkekjortel, som naaede ham til under Knæene, havde et Bælte om Livet, bar 2 Sværd ikke i Bæltet, men i den venstre Haand og havde bare Fødder. Han gav meget naadig sin højre Haand til hver af os, efter at først flere af de indfødte havde kysset ham paa Haanden, paa Kinden eller paa Panden, eller strøget deres Næse mod hans, eftersom de stode ham nær i Rang, og han satte sig derpaa ned paa Hug ved Muren, i det han indbød os til at slutte Kreds om ham. Jeg var saa heldig at komme til at sidde ret bekvemt paa Flisebænkens Kant med Fødderne paa Jorden; men en af os, som vilde sætte sig paa Hug og ikke var ret øvet deri, faldt paa Næsen hen foran Sultanen, der syntes at antage det for en ydmyg Hilsen og værdig gjorde et Tegn med Haanden.

Sultanen hørte paa Beretningen om vort Skib med mere og spurgte, om vi ikke kunde hindostansk, om hvad vi vilde købe, og om vi vilde besørge et Brev for ham til Bombay, hvilket vi lovede. Der kommer nemlig aarlig et Skib hertil fra Bombay og et fra Maskate, hvilke bringe Øen dens Fornødenheder og købe dens Aloe og Dragelblod. Sultanen lod bringe Dadler til os, hvorpaa vi alle skrevne vore Navne i en Lommebog, som vi gave Tolken, og efter en Del gjensidige „Salam“, der

bestod i at føre Haanden fra Hjærte og Mund op til Panden, tjærnede Sultanen sig og forsvandt i sit Slot.

Det blev os ikke tilladt at træde ind i noget Hus, hvor vi vist, lige som i andre arabiske Huse, vilde have set Haandkværne af Sten til at male Korn med, Gedeskindssække med Vand i, Kar af Ler og mulig en Væverstol; men Kvinderne vare derinde, og bad vi om Vand i Haab om, at man vilde byde os inden for, gik en af Mændene ind og hentede det. Dog saa vi hist og her en Kvinde titte frem gennem en Dør eller et tilgittret Vindue eller over den Mur, som omgav Husets lille, tilstødende Have; men hun forsvandt strax, naar hun troede sig bemærket. Kvindernes hvide Kjortel naaede til Fødderne, og de bare derover et hvidt Klæde, hvori de kunde indsvøbe sig og skjule deres Hoved; de havde Smykker af Metal, Rav og Korall. Vi gik nu tilbage til Stranden gennem den sandede Palmelund, forbi Æsler, der stode og sov, og Kameler, der laa og tyggede Drøv, og efter at vi havde givet Haanden til Afsked og kastet en Hob Kobbermønter i Grams, fik vi vor Baad skubbet fra Land, bleve baarne ud igjennem Brændingens og gav de indfødte 6 Gange Hurra, hvilket de besvarede mærkelig godt med et lignende Tal Hurraer; de vedbleve siden at kige efter os, indtil vi vare komne vel ombord. — Et Par Dage efter, da Skibet var blevet sat i Stand, afsejlede vi fra Sokotra til Sejløn og videre til Kina og Japan, for efter at have udlagt Kablet fra Vladivostok til Nagasaki at vende tilbage til London; men jeg havde ingen Lejlighed til at gjæste Øen paa Hjemvejen, ligesaa lidt som i Aarene 1874 og 1876, da jeg atter sejlede der forbi.

Om den danske Koloni i Tandil

af J. Fugl.

Byen *Tandil* ligger i den argentinske Republik i Sydamerika, omtrent 45 Mile Sønden for Buenos Aires, og langt ude i den store Pampasslette.

Tidligere gik Rejsen i Landet, la campaña, som det hedder der, kun for sig til Hest, eller med store Oxekarrer paa to Hjul. En Rejse til Hest fra Buenos Aires til Tandil er yderst anstrængende for Folk, der ikke ere vant til at ride; det gaar almindeligvis i Gallop med korte Pusterum; man jager en Flok Heste (tropilla) foran sig, og ved dette, ligesom ogsaa ved Vejsporenes store Svingninger bliver Vejen meget længere; den til-

bagelægges dog gjerne paa denne Maade i to eller halvtredje Dag. Med en Karavane af Oxekarrer gaar det derimod mere mageligt, men tillige overmaade langsomt og kjedeligt; saadanne Karrer bruge til Rejsen mindst 12 til 14 Dage, og i Regntiden en uberegnelig lang Tid, i det der kan være Fare for, at man først til næste Foraar naar Maalet. Disse Pakvogne, der i Regelen ere stærkt læssede, trækkes af mindst 6 Oxer, og naar det er daarligt Føre, af 12 til 16. Oxerne trække i Aag, der ligge over Nakken, og de have stærke Remme hen over Panden; det bageste Aag er bundet paa Enden af

den svære Bjælke, der tjener som Vognstang, og lange Jernkjettinger eller stærke, af Huder snoede Tov ere fastgjorte til denne Bjælke saa vel som til Aagene. Kudsken har enten sit Sæde paa Enden af Vognstangen, i det han derfra styrer Oxerne ved et langt Rør med en Jærnpig i hver Ende, eller ogsaa sidder han foran i Vognen og kører da med større Rør, der hænge i en Stang, som er fastgjort i Vognens Ruf, de fire forreste, og med et mindre Haandrør de to bageste Oxer. Er der flere end sex Oxer for Vognen, drives de frem af ridende eller gaende Drivere. Hjulene have et Tværmaal af 6 til 7 Fod, og Vognen ligner et lille Hus paa Hjul med Sidevægge og Tag af Stokværk, som er tækket med Straa. Kulturen har imidlertid ogsaa gjort Fremskridt heri, og man ser nu tit saadanne Vogne med jærnbeslagne Hjul, Bræddevægge og Ziuktag. De gamle Vogne, der i Regelen ikke have saa meget som et Søm af Jærn, have dog det store Fortrin paa lange Rejser, at den med saadanne Karavaner altid medfølgende Vognmager kan istandsætte ethvert Bræk og lave nye Stykker; af denne Grund medføres der ogsaa altid det nødvendige Træ. Disse Vogne bruges i Campañen ogsaa som Familjevogne til Besøg og Rejser, og Familien indretter sig da deri ret magelig med Madrasser, Puder og Tæpper. Mere velhavende Estancieros (Godsejere) have undertiden saakaldte „Galeras“, en Slags lukkede Wienervogne uden Kudskesæde, i det Kudsken til hvert Par Heste altid rider paa den ene. Tidligere regnede man Vogne med almindelige jærnbeslagne Hjul for lidet tjenlige eller endog for ubrugelige til lange Rejser, paa Grund af de mange Bække og Smaafloder og den bløde Jordbund, som enhver stærk Regn pludselig opløser, og paa hvilken der hverken findes Veje eller Vandløb. Ikke des mindre krydse nu store europæiske Diligencer, læssede med en hel Snes Passagerer og en Mængde Bagage, i fuld Fart Campañen i alle Retninger, og naar Jordbunden er fast, kommer man med dem ligesaa hurtig af Sted som til Hest. Det er en tilsyneladende halsbrækkende Fart; med 4 til 16 halvilde Heste, som trække ved stærke Buggjorde, der ere fæstede i lange Jærnkjettinger, gaar det i strakt Karriere, skjønt rigtignok ikke over Stok og Sten, da der her ikke findes Træer, ej heller Stene, uden i Nærheden af Bjærgene. I den senere Tid fortrænge Jærnveje mere og mere andre Samkvemsmidler, og en saadan fører allerede hen imod Tandil, kun i 15 Miles Afstand derfra.

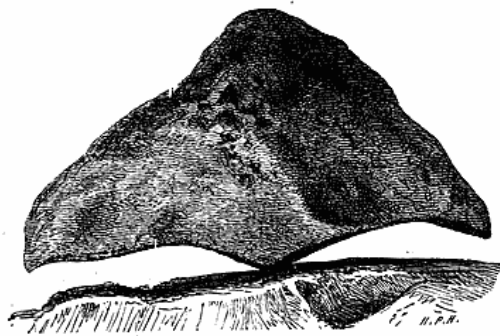
Pampassletten frembyder et interessant Skue med sine Mængder af Heste, Kyæg og Faar, Flokke af Strudser, Flamingoer og andre Vandfugle, der dække større og mindre Vandflader, saa man undertiden i Afstand ikke

kan se Vandet. Den uoverskuelige, frugtbare Flade er saa indbydende til Agerbrug, at en Evropæer sjælden, og en dansk Landmand vist aldrig kan undlade at udbrøde: „hvilket stort og herligt Land, der her ligger saa godt som ubrugt, og i et saa godt Vejrlag“! Og naar han da faar at vide, med hvilken Lethed, ja næsten for intet, han kan faa Overflodighed af Land til Dyrkning og uden Skatter og Afgifter, mulig endog Pengehjælp til at indrette sig for, saa stiger Interessen.

Vældig, men ensformig er den store Pampasslette, og saa meget mere velkommen er Afvekslingen, naar man 6—8 Mile fra Tandil begynder at se Bjærgene, der ere overtrukne med et blaaligt Slør. Lidt efter lidt svinder Taagesløret bort, og Bjærgene træde frem i deres sande Skikkelse og med deres nøgne Udseende. Endelig kommer man saa nær, at man faar Øje paa den smukke lille By, der ligger paa en Bakke ved Foden af et Bjærg (Navnet „Tandil“ er indiansk og betyder „det høje Bjærgs By“). Rundt omkring er der grønklædte Bakker og Dale, frodige Hvede- og Majsmarker, og Smaalunde af Piletræer, der hurtig give Udbytte. De fleste af disse Plantninger skyldes Danskeres Arbejde og Flid. I den tørre Aarstid er rigtignok den smukke grønne Naturklædning vissen og gulgraa, og det kan da hændes, at man en smuk Sommeraften har det prægtige Syn at se et eller flere Bjærg i en storartet Illumination eller at øjne et Ildhav i Synskredsen. Det er den saa kaldte Campbrand, der kan opstaa ved den mindste Uforsigtighed i Omgang med Ild, f. Ex. ved en brændende Svovlstik, der er kastet i Græsset.

Byen er med Hensyn til Beliggenhed enestaaende i hele Provinsen Buenos Aires, i det den i en Halvmaane er omgivet af Bjærgene paa 6—800 Fods Højde. Mange Tegn tyde paa, at Bjærgene ere metalholdige; men hvilke disse Metaller ere, vides endnu ikke. Der findes Skifer, Sandsten, Kalksten, Jaspis, Gips og den meget omtalte Tintasten, hvoraf Bjærgene „Sierra de la tinta“ har sit Navn. Tintastenen er en rød og blaa marmoreret Fiddsten, der lettelig lader sig forarbejde med hvilket som helst skærende Redskab; Indianerne brugte den til Tatovering. Den saakaldte „Piedra movedeza“ (den bevægelige Sten) eller, som vi Danskere der kalde den, „Rokkestenen“ er navnkundig som et helt Vidunder. Den staar paa Toppen af en omtrent 400 Fod høj Klippe lige i Nærheden af Byen og er over 40 Fod lang og 30 Fod bred; dens nederste Side gaar ned i en Spids, hvorpaa hele Stenen hviler op over den glat afrundede Klippe; set fra Klippetoppen, synes Stenen at hænge ud over Klippetoppen. Den Spids, hvorpaa Stenen hviler, er 2 á 3 Fod i Tværmaal, og Stillingen er saaledes, at en Mand alene med

Haandkraft kan sætte den store Masse i en rokkende Bevægelse. Klippeafrundingen, hvorpaa Stenen staar, sænker sig saa brat, at det synes voveligt at krybe ned til dennes Fod, og fra tre Sider er den utilgængelig.

Rokkestenen ved Tandil.

Ikke mindre mærkværdigt, skjønt ikke saa almindelig kjendt eller omtalt, synes mig det saakaldte Løvehus, „Casa de leones“, en Hule nogle Mile derfra. Den er 30—35 Fod dyb, 10—12 Fod bred og 4—6 Fod høj. Den ser virkelig ud, som om den er frembragt af Mennesker ligesom vore Kæmpegrave, og ligesom disse har Løvehuset store Dækstene, der danne et nogenlunde fladt Loft; men Klippen, i hvis Side Hulen findes, viser tydeligt nok, at den er Naturens Værk. Navnet Løvehuset er opkommet, fordi disse Dyr saa vel som andre søge dertil for at drikke af det krystallklare Vand, der stadig siver ned gennem Loftet og dækker Gulvet.

Jorden i Omegnen af Tandil er overalt meget frugtbar, og Byen har paa Grund af sin høje Beliggenhed et særdeles sundt Vejrlag. Den højeste Sommervarme naar 35—36 Grader C.; men denne Varme er paa Grund af den lette Luft ingenlunde trykkende. Om Vinteren kan man have nogle Graders Nattefrost, men det indtræffer ikke tit. Oranger trives ved Buenos Aires, men ikke ved Tandil; derimod har man paa det sidste Sted Figner og Granatæbler. Folket er gæstfrit og omgængeligt og har, lige som hele den spanske Race, selv paa et lavere Dannelsestrin, en vis Noblesse i Karakter og Optræden.

Men der gives jo ingen Roser uden Torne, og et fuldstændigt Paradis er Tandil ingenlunde; Guldlet ligger heller ikke saadan for vor Fod, at man „bukker sig blot for at faae'et“. Regeringen og Folkets mere oplyste Klasser interessere sig visselig meget for evropæiske Indvandring, især fra Nordevropa; Love og Dekreter ændres stadig til Bedste for Indvandrerne, og de nu-

gældende ere vistnok saa frisindede og omhyggelige som nogen Steds; men der er Naturonder, som ikke kunne fjernes, og sociale Onder, som kræve lang Tid for at borttrykkes.

Foruden den allerede omtalte Campbrand, der baade opstaar let og tit, indtræffe undertiden de voldsomme Uvejr, der ere kjendte under Navn af „Pamperos“, og som kunne adspredde og ødelægge Kvæget paa Marken, og, især naar de medføre stærke Hagelbyger, i faa Minuter nedslaa Sæden, saa at der bogstavelig ikke bliver et Straa staaende oprejst. Dette sidste er dog yderst sjældent, og i Tandil har det kun indtruffet én Gang i de nogle og tyve Aar, i hvilke jeg har været der. Tidligere indtraf der af og til stærk Tørke, som kunde vedvare et helt, ja flere Aar, og hvori Kvæget uddøde helt eller til Dels, saa vel af Mangel paa Vand, som fordi det fortørrede Græs da var fuldstændig blottet for Næringsæmne. En saadan Tørke fik derfor ogsaa Navn af „Pest“ eller „Epidemi“; men i de senere Aar har den baade været langt svagere og sjældnere. Hvad der er Grunden til denne Ændring, skal jeg ikke kunne sige; men at der i saa Henseende er sket en Ændring, er en almindelig erkjendt Sandhed, som er grundet paa mange Aars Erfaring.

Derimod har en Landeplage, som tit indtræffer i den nordlige Del af Landet, nemlig „Bichos moros“, en Art smaa graa Biller, og „Langostas“, en Slags Græshopper, for 4—5 Aar siden naaet Tandil, og denne Plage er saa meget værre, som den i ringere eller stærkere Grad kommer igjen hver Sommer. Disse Insekter, især Græshopperne, kunne fremkomme i saadan Mængde, at de formørke Himmelen og dække Jorden flere Tommer tykt; de forgifte Vandet i Brøndene og fortære alle urteagtige Planter, saa vel som Bladene og Kvistene paa Træerne; Markarbejde og Færden i det fri hæmmes, ja selv Jærnevejstogene kunne stanses, i det Insekterne opfyldte Sporene og Hjulkanterne, og gjøre dem saa slibrige, at Vognene opholdes. Da de omtalte Insekter sædvanlig fremkomme ved Kornhøstens Begyndelse, ere de ogsaa meget farlige for Landmanden, og det kommer undertiden kun an paa et Par Dages Forspring, om man kan faa Sæden bjærget. Denne frygtelige Landeplage, hvorom man tidligere troede, at den ikke kunde naa saa langt Syd paa, forekommer dog ikke her i al sin Styrke, saaledes som længer Nord paa, og sندن for Tandil kjendes den endnu ikke. Da Landets vigtigste Indtægtskilde er og i lang Tid vil vedblive at være Kvæghold, og da de dyrkede Jorder endnu kun ere at regne for næsten usynlige Prikker paa en stor Flade, kan Regeringen ikke favorisere Agerbruget altfor meget. Naar derfor Tørke, Campbrand, Uvejr eller

Insektplage indtræffer, ere Ejerne ikke ansvarlige for den Skade, som deres Kvæghjorder gjøre, da man ikke kan hindre disse i at drive, og det kan da være meget vanskeligt for Agerbrugeren at værne sin Sæd imod de halv-vilde Hjorder. En forsvarlig Indhegning er her en saa vanskelig og kostbar Sag, at den hverken kan tilvebringes af alle eller paabydes Agerbrugeren som Pligt.

De Farer, der fra Landets indfødte Befolkning kunne true Indvandrere, ere de idelige Revolutioner, den katolske Fanatisme og den lavere Klasses eller Gauchoernes Raahed. Med Hensyn til de politiske Uroligheder, er det vistnok ikke behageligt at være omgivet deraf, som Tilfældet var under mit sidste Ophold der 1874. En Udlænding, der holder sig helt uden for Kampene, har dog lidet eller intet deraf at frygte, eftersom de stridende Partier endog i Almindelighed kappes om at bejle til de fremmedes Gunst dels paa Grund af den Støtte, disse kunne yde, og dels af Frygt for at skaffe sig Fjender i denne nu talrige Del af Landets Indbyggere, samt endelig fordi man ikke vil bortskræmme den saa ønskede Indvandring. Skulde den katholske Fanatisme have Lyst til at ytre sig, har den nu tilstrækkelig Modvægt saa vel hos den frisindede Regering som hos den oplyste Del af Folket. Den mindre dannede Klasse kunde vel i særegne Tilfælde lade sig bruge som blinde Retskaber, naar der blandt de mere oplyste fandtes Kjøbere; men dette er jo Tilfældet i alle Lande. Dette skete saaledes ved det afskyelige Blodbad paa Udlændingerne Nytaarsmorgen 1872, da en Hob af omtrent 100 Gauchoer i et Par Timer dræbte og massakrerede henved 40 Personer, Mænd, Kvinder og Børn. Først i Døden, paa Retterstedet og under Forfølgelse og Flugt opdagede disse stakkels Mennesker, at den Mønt, hvormed man havde kjøbt dem, nemlig Løfter om Lykke, Hæder og Frihed for Straf, var falsk, og de forbandede deres Forførere. Men at den rette Sammenhæng blev erkjendt, har medført, at man ikke mere er bange for Gjentagelsen af saadanne Optrin. Grunden til dette Blodbad var for Resten Frimureriets Fremtrængen til Tandil, hvilket man beskyldte Udlændingerne for at have indført. I Rosas's Tid blev i Buenos Aires Frimureriet kun taalt saa længe, det dreves i Smug imellem Udlændingerne; men under den friere Regering udbredtes det meget hurtig. Ærkebiskoppen lod vel prædike og skrive derimod; men da Frimurerne der som mange andre Steder høre til den dannede og indflydelsesrige Klasse, udrettedes der intet imod dem i Hovedstaden. Af Had saavel til Frimureriet som til Udlændingerne, protegerede nogle Personer i Tandil, der havde Magt og Indflydelse paa de ringere, en boliviansk Kvaksalver, der udgav sig først for Mirakeldoktor og siden for et gud-

dommeligt Sendebud eller for Gud Fader selv (Gauchoerne kaldte ham, „Tata Dios“, Fader Gud); ved allehaande Kunster fik de indbildt mange uvidende Folk, at Død og Fordømmelse ventede dem, dersom de ikke hjalp til at fordrive denne Øgleæt. — Jeg har i flere Aar levet og færdedes mellem Gauchoer, og jeg har der følt mig lige saa vel som mellem mine Landsmænd.

Til de indfødte høre ogsaa Tandils vilde Naboer, Indianerne, der idelig forurolige og overfalde Grænseboerne, for at bortføre deres Hjorder. Men Tandil er nu ikke mere den yderste Grænse, og Egnen er derfor ikke længer saa udsat for Indianernes Overfald; af denne Grund ere Jorderne heller ikke der saa billige som ved de nye Byer og Bygder nærmere Grænsen. Krægdriften gaar ogsaa altid meget længer ud end Agerbruget. For de Nybygder, der ikke ligge ved de yderste Grænser, er der egentlig kun Fare i det særegne Tilfælde, at et af flere Stammer i Fællesskab foretaget Indfald sker samtidig med, at den militære Grænsevagt, der ikke altid er tilstrækkelig mandstærk, er sysselsat anden Steds paa Grund af Krig eller Revolution. Dette var Tilfældet 1855, da henved 3000 Indianere gjorde et Indfald over Sydgrænsen og indtil 6 Mile Nord for Tandil; i flere Dage vare vi aldeles i Indianernes Vold, og i flere Maanedes var det farligt at fjerne sig langt fra Byen. Den nuværende hurtige Samfærdsel ved Jærnbaner og Telegraftraade er i saa Henseende et stort Gode.

Af Tandils Indbyggere ere de fleste Kreoler (hvilket Navn her simpelt hen betyder indfødte Argentinere), fremdeles Spaniere, Italianere, Franskmand, Nordboer og endelig Indianere, især af Kvindekjønnet. Da jeg 1848 nedsatte mig der, havde Byen næppe 100 Indbyggere. 1857 gik jeg fra Hus til Hus for at faa Foreldrene til at lade deres Dreng besøge en lille, nyindrettet Friskole, og kun med Vanskelighed og ved Overtalelser lykkedes det at samle 13 Smaadrenge. Nu har Byen 2 offentlige Friskoler, en for Dreng og en for Piger, med omtrent 80 Børn i hver, en Borgerskole og flere private Skoler; de ere alle spanske med Undtagelse af den nu oprettede danske. En stor og smuk katolsk Kirke er nylig fuldført, og Opførelsen af en dansk protestantisk er Dagens brændende Spørgsmaal i vor lille danske Koloni og Maalet for dens Attraa. Jeg tror, at en lignende Fremgang i Skoleundervisning har fundet Sted i hele den argentinske Republik, og jeg udhæver dette, fordi man endnu som oftest synger den gamle Vise, at Skoleundervisning og Folkeoplysning staar paa et meget lavt Trin i alle de spansk-amerikanske Republiker. Dette er i alt Fald urigtigt for den argentinske Stats Vedkommende; thi i Forhold til sit Indbyggertal staar den med Hensyn til

de skolesøgende Børn ikke tilbage for de katolske Lande i Evropa og overgaar flere af dem. Der er ikke alene fri Religionsøvelse, men det tillades ogsaa i Buenos Aires protestantiske Præster at prædike offentlig i Landets Sprog imod formentlige Misbrug og Fejl i den katolske Kirke, lige saa vel som omvendt.

Da jeg udvandrede i Aaret 1844, tænkte jeg mindst paa at oprette eller fremkalde Oprettelsen af nogen dansk Koloni i den sydamerikanske Pampasslette, og om muligt endnu mindre, da jeg efter 14 Aars Forløb besøgte mit Fædreland med et levende Indtryk af de Vanskeligheder og Farer, som en Udvandrer saa tit er udsat for, og af de mange falske Forestillinger, som man danner sig om Guld og grønne Skove. Men helt at fraaade lysthavende turde jeg heller ikke, da jeg jo selv var tilfreds med min Udvandring; derfor gik jeg ogsaa ind paa, at nogle faa Danskere, i alt 17 Personer, fulgte med mig tilbage. Af disse kom omsider nogle til Tandil, og deriblandt 2 unge Landmænd fra Møen, og disse sidste optog min tidligere Syssel, nemlig Agerbrug. Da disse dygtige Møenboer fandt sig vel der og gjorde god Fremgang, kom snart flere af deres Slægt og Venner fra Møen, og senere ogsaa Danskere anden Steds fra, der havde hørt om „den danske Koloni i Tandil“, hvilket Navn man havde begyndt at give vort lille Samfund. Paa denne Maade er Tallet steget lidt efter lidt. De fleste af vore Landsmænd der ere sysselsatte med Agerbrug, hvortil vi i Almindelighed have særlig Lyst; dog er der nu ogsaa flere Haandværkere og et Par Handelsmænd. Landbruget yder unægtelig ogsaa her en Del Fordele og Lettelser fremfor mange andre Steder. Den frugtbare Jord, der er let at behandle, kan faas næsten for intet og er fri for Skatter og Pligtarbejder; der er ingen Slags nødvendige Markarbejder uden for Pløjning, Saaening og Høst, thi naar et Stykke Jord har udbaaret, tager man et andet i Brug; Vejrlaget tillader paa faa Undtagelser nær Markarbejde hele Aaret rundt, saa at en enkelt Mand, der er slittig og tager Tiden i Agt, kan tilberede og tilsaa et forholdsvis meget stort Areal, som f. Ex. 50 Tdr. Land og derover (Saatiden varer hele 3 Maanedre: Juni, Juli og August); endelig koste gode Arbejdsheste kun fra 30 til 50 Kr. Stykket, og Oxe eller Lammekjød sælges for omtrent 8 Øre Pundet. Med de nu indførte og alle Vegne brugte Mejemaskiner afskæres Kornet billig og hurtig, og her, hvor der hverken er Grøfter eller Gjørder, ere de ret brugelige. Derimod kunne Tærskemaskiner ikke gjøre sig gældende, da man kommer billigere og lettere fra det ved efter den gamle Fremgangsmaade at lade Heste udtræde Sæden. I omtrent den Tid, som man vilde bruge til at binde Sæden og bringe den

i Hus, har man paa Marken tærsket, rensat og almindeligvis tillige solgt den; man kan da strax atter tage fat paa at lave Jorden i Stand til næste Aars Saaening.

Det maa være Fædrelandet kjært at høre, at dets Sønner og Døttre skikke sig vel mellem fremmede, at de skaffe sig selv Agtelse og Fædrelandet Ære, og at de gjøre Verden Gavn; denne Ros er mange Gange og paa mange Maader, baade offentlig og privat, bleven tildelt vor lille danske Koloni. Da jeg i Argentina i Regelen regnes som dens Stifter, er der tit baade fra offentlig og privat Side ydet mig Tak for at have hidført saa driftige, rolige og moralske Indvandrere. Fra Municipalitetet for Nabodistriktet Juarez, hvor der for nylig er udlagt 16 □ leguas eller omtr. 9 danske □ Mile til By og Agerbrug, modtog jeg saaledes 1874 en, for vore Landsmænd meget smigrende Skrivelse, hvori man bad mig virke for, at danske Landmænd nedsatte sig der, og man lovede særlig til dem uden Vederlag at uddele Jord, og for Resten at yde dem Hjælp og Understøttelse. „Vare alle Klasser i vort Samfund“, skriver Redaktionen af et Blad af 19de October f. A. i Buenos Aires, „saa moralske, redelige og fredsommelige som disse driftige Kolonister i Tandil, vilde vi ikke have Brug for Fængsler, Dommere eller Politi, men derimod for en Mængde Agerbrugsredskaber, Hegnmateriale, Markedsvogne og andre Hjælpe midler til Landvæsenets Opkomst. Den bedste Samstemning og Kammeratskab hersker imellem dem, og dette har været et Særkjende for Kolonien fra dens Begyndelse. Det skulde glæde os at se 50 saadanne danske Nybygger i Provinsen, da deres Flid og Moralitet vilde være en Velsignelse for Landet“. Danmark er nu saa kjendt i Buenos Aires og især i Tandil, at dersom man før somme Tider fik det Spørgsmaal af Argentinere, om „Dinamarca“ laa i „Londres“ eller i „Alemania“ kunde det nu snarere hændes, at man fik det omvendte Spørgsmaal. Men vor lille Koloni er ogsaa afgjort dansksindet; ingen tager for gode Varer at blive kaldt „Inglés“ eller „Aleman“. Danske Agerbrugsredskaber og andre Fabrikvarer, dansk Øl, dansk Brændevin m. m. have fundet Vej til Tandil, og spanske Dubloner derfra blive forholdsvis ikke sjælden præsenterede i Danmark, særlig naar Ulykker have hjemstøgt det kjære Fædreland.

Under saadanne Forhold er det let forstaaeligt, at der alt længe iblandt de derværende Danskere har rørt sig en Trang til at danne et dansk protestantisk Kirkesamfund, og at denne Trang endog er gaaet forud for Koloniens pekuniære Formuenhed. Men det galdt om i Tide at vedligeholde det aandelige Velvære hos gamle og unge, samt Følelsen for Fædrelandskjærlighed, Religion og Samfundssorden, før Tanken herfor blev sløvet. Ønsket er nu op-

fyldt og Trangen tilfredsstillet, i det vor Konge ifjor har kaldet Kand. theol. *Oscar Meulengracht* til at være Præst og Skolelærer for Kolonien, hvorved denne af Fædrelandet og af den danske Folkekirke er lyst i Kuld og Kjøn.

Pastor Meulengracht har nu allerede i et Aar udfoldet en velsignelsesrig Virksomhed i Kirke og Skole, til sin egen som til Koloniens Glæde og Tilfredshed. Hans Indtægter tilvejebringes alene ved frivillige Sammenskud og Offer af Menigheden. At Indtægterne ikke ere større end højest nødvendig, og at de ikke staa i Forhold til hans Arbejde, er let forstaaeligt, da der ikke er meget over 100, som give Tilskud, og af disse kan kun én regnes for meget velhavende, medens de allerfleste kun have et taaleligt Udkomme. Saa meget mere prisværdig er Pastor Meulengrachts Virkelyst og Tilfredshed; men herom skal jeg lade ham selv tale, i det der velvillig er overladt mig et Uddrag af et privat Brev fra ham til Sekretæren for det danske geografiske Selskab:

Tandil, d. 12te Febr. „Af mine tidligere Breve vil De have faaet en Del at vide om Forholdene her; men jeg har tænkt mig, at det nok kunde interessere Dem at læse en samlet Fremstilling af det hele. De véd jo, at min Kone, min lille Dreng og jeg ved vort Komme til Buenos Aires i Maj Maaned 1876 bleve modtagne med en mageløs Gjæstfrihed af *Chr. Sommer* og strax førte til hans Hus, hvor vi opholdt os i otte Dage. Han er altid strax til Rede med at hjælpe sine Landsmænd, og der er ingen af dem, som, hvis det er muligt, gaar uhjulpen fra ham. Han kom hertil 1844 som en fattig Hattemagersvend og netop samme Dag som *J. Fugl*; nu har han samlet sig en smuk Formue og nyder tillige overalt megen Anseelse paa Grund af sin ædle og opofrende Karakter. Rørende var det for mig at træde frem i Kirken, der tilhører den tyske Menighed i Buenos Aires, og at holde dansk Gudstjeneste der, den første danske Gudstjeneste, som vel nogen Sinde er holdt i Sydamerika, med mindre Præsten paa et dansk Krigsskib muligvis har foretaget en saadan Handling. Den 29de Maj forlode vi Buenos Aires og toge med Jærnvejen. Ved den sidste Station stege vi op i en Diligence, og kjørte nu rask frem, i det Hestene stadig løb i Galop; omtrent hvert tre Kvarter stansede vi ved en „Coral“ eller en Fold, hvor Gauchoen spændte sine Heste fra og derpaa med en Lasso fangede andre Heste, der nu spændtes for. Om anden Dagen kom fire Ryttere os i Møde, de bøde os „Velkommen“ paa dansk og fortalte, at der bag efter dem kom en Wienervogn, som min tilkommende Menighed havde sendt efter os. Wienervognen indtraf ogsaa, og lidt efter lidt kom der

flere danske Ryttere, i alt tyve, alle fra Tandil. De kan nok forstaa, at hele denne Modtagelse rørte os meget, og Vejen gik under disse Omstændigheder selvfølgelig meget behagelig. Da vi med hele den store Kavalkade nærmede os Tandil, bleve vi enige om at skilles for ikke at vække Opsigt i den lille By, og vi kom nu helt stilfærdig til den Ende af Tandil, hvor Danskerne bo, og hvor man havde gjort et Hus i Stand til os. Ogsaa der modtog man os baade smukt og venligt, og vi følte os rigtig varme om Hjærtet. Boligen er ret passende for os; der er en god Skolestue og tillige en høj og smuk Beboelseslejlighed. Der var ved vort Komme en hel Del Møbler, og efterhaanden er der anskaffet flere. Kirken er endnu ikke færdig; men vi have foreløbig til Gudstjeneste en stor og prægtig Sal, der tilhører et Sygeselskab, og i hvilken der er et Orgel, hvorpaa en af vore Landsmænd spiller. Den første danske Gudstjeneste holdtes deri anden Pinsedag, da Sygeselskabet selv skulde bruge den til Generalforsamling den første Pinsedag. Der var en varm, glædelig Stemning under Gudstjenesten, og da jeg efter Prædiken bragte Hilsen fra Danmark og særlig fra Kongen og Kronprinsen, som personlig havde paalagt mig det, vare de fleste Øjne fulde af Taarer. Man knyttes jo stærkt sammen, naar man er tusende Mile borte fra Hjemmet. Jeg aabnede Skolen med 19 Børn, men efterhaanden er der kommet 30, og jeg har ikke hjemme truffet elskværdigere Børn end her. Jeg har ogsaa hver Tirsdag Aften begyndt at samles med Menigheden til Salmesang, og det gaar baade godt og glædeligt . . .

Der er nu 200 Danskere her i en By, der tæller 5—6000 Indbyggere. Hvad der gjør, at vi holde os mere sammen, end det ellers er Tilfældet med Danskere i Udlandet, er det spanske Sprogs store Ulighed fra vort eget; der er nemlig meget faa af vore Landsmænd her, som kunne ordentlig spansk. Ja, mange Børn, der ere fødte her, kunne kun tale dansk, og derfor er ogsaa vor Skole dansk, hvad der vel neppe finder Sted i nogen Koloni i Nord-Amerika, og vel at mærke udelukkende dansk, ikke alene i Religion, men i alt. Det gjælder nu for mig om at holde de danske Traditioner fast i Børnenes Sind og at opvarme deres Hjærter ved Fortællinger fra Danmark. De kan ikke tro, hvor den mindste Ubetydelighed kan have Værd i saa Henseende; min Hustru kan, som De véd, mange danske Melodier, og det er af stor Vigtighed for os i Skolen.

Vi have, som sagt, endnu ikke selv nogen Kirke; men forhaabentlig vil det ikke vare længe, inden vi komme saa vidt, at vi kunne „sætte Foden under eget Bord“. Midt i Byen og paa en Del af det gamle „Fort Independencias“ Grund (dette Navn findes paa mange ældre Kaart i

Steden for det nu brugelige Navn Tandil; Fortet selv er nedlagt) have vi til Kirke og Skole en stor Byggeplads med en Brønd. Vi have lagt Grund af Stene, som vi have brudt i Bjærgene, og Murene ere rejste; vi faa til Kirke en stor Sal, der om Søndagene skal bruges til Skole; i den bageste Del af Huset indrettes Bolig til os. Der har været megen Tale om, at vi skulde lade udgaa et Opraab til alle Landsmænd i hele Sydamerika om at komme os til Hjælp, og vi vilde ogsaa gjerne skrive hjem for at faa Understøttelse derfra. Landsmændene her have nemlig aldrig holdt sig tilbage fra at støtte Moderlandet; der var saaledes samlet en Del Penge i Anledning af Oversvømmelsen, men da kom der Kontraordre hjemmefra. Det er jo en stor Byrde for den lille Menighed paa én Gang at skulle skaffe Skole, Kirke og Præstebolig. Min Hustru og jeg ere for Resten meget tilfredse, ogsaa med mine Indtægter; vi maa imidlertid arbejde meget, og Savnet ved at være fra Hjemmet er meget, meget stort.

Paa Deres Spørgsmaal, om man skal opfordre Danskerne til at udvandre hertil, skal jeg give Dem et ligefremt Svar. Enhver, der er dygtig og vil arbejde, kan leve godt og tjene meget i Tandil. De Folk, der ikke kunne arbejde med Hænderne, skulle dog ikke komme hertil; derimod saadanne, som kunne dyrke Jord eller give sig af med Haandværk. De fleste af vore Landsmænd her ere Agerbrugere; i selve Byen bo ogsaa flere Kjøbmænd og Haandværkere, bl. a. adskillige Skræddere. Det er en stor Fejl, naar man hjemme tror, at det kan nytte at sende unge, halvt forfaldne „Subjekter“ herover. Det er tværtimod det værste, som Forældre kunne gjøre imod deres Børn. Kan man ikke gjøre dem til skikkelige Folk hjemme, er det at sende dem hertil ligefrem Undergang baade legemlig og aandelig. De Folk, der skulle drage hertil, maa have moralsk Hold, ellers blive de fortabte ved Drik, Svir og Løstgighed. Vi have desværre haft flere upaalidelige Folk, som have levet af det gode Navn, Danskerne have skaffet sig her paa Egnen, og som have skadet os meget. Vi ere meget ærskjære om vort Navn her, og vi vide godt, at det, som Folk dømme om os, dømme de om hele det danske Folk, en Døm, der bliver bragt viden om. Navnet „un Dinamarqués“ er her en stor anbefaling og skaffer i Reglen strax godt Arbejde. Saa mange arbejdsdygtige og paalidelige Danskere, der ville komme hertil, skulle være inderlig velkomne og blive hjulpede paa alle Maader. De ville strax faa Arbejde, og naar faa Aar ere henrundne, ville de have skaffet sig en selvstændig Stilling, ja for Flertallet af dem er Udsigten saaledes, at de kunne blive velhavende Folk. Saare ønskeligt vilde det være, om der hertil vilde

komme en Del danske Piger, med praktisk Sands og Dygtighed til at arbejde. Kvindelig Hjælp er her næsten ikke til at opdrive, og danske Piger ere meget søgte, ogsaa af andre Folkefærd, og til meget høj Løn. Jeg kan tillige forsikre Dem, at det ikke vil vare længe, inden dygtige danske Piger, der komme hertil, indgaa et godt Giftermaal . . .

Som et Vidnesbyrd for, hvor forskellige mange Landbrugsforhold ere fra dem hjemme, skal jeg fortælle Dem lidt om, hvorledes man bærer sig ad med at faa Sæden tærsket. For nogen Tid siden, i Januarmaaned, der er vor Høsttid, var jeg buden ud til en Bonde fra Sjælland, der bor en Mil herfra, og som skulde til at tærsk sin Hvede. Ved mit Komme til hans Ejendom saa jeg en tæt Støvsy og en Flok Hopper paa omtrent 150 Stykker, hvoraf mange med Føl, der jagede rundt i en med Pæle og Reb indhegnet rund Plads, og som efterfulgtes af 4—5 Gauchoer, der med Piben og Raaben æggede dem til stærkt Løb. Rundt om stod der Folk, som holdt Hopperne fra at knibe ud. I Midten var der et stort Kornhæs, hvorfra Kornet spredtes ud under Hopperne, som saa nedtraadte det og masede Straaet helt fint; herved blev Tærskningen fuldstændig. Da Kornet var blevet tærsket, joges Hopperne ud, det nedtraadte Korn kastedes til Side, og en ny Flok af Hopper kom ind for atter at tage fat paa Arbejdet. Arbejdsfolkene vare af forskjellig Nationalitet; foruden „Patronen“ var der et Par Danskere, Resten var Baskere og Italiener; Ejeren af Hopperne og hans Folk vare derimod Gauchoer. En saadan Gaucho ejer tit flere tusende Hopper og Køer; Hestene og Oxerne sælger han, men Huukjønnen beholder han til Tillæg; han bruger nemlig aldrig Hopper til Ride- og Trækbrug. I Høstens Tid lejer han Flokke af Hopper med tilhørende Folk ud til Avlsbrugene. Man mejer Kornet med Mejemaskiner, men man binder det ikke. Naar det er mejet, slæbes det af Sted paa Oxehuder, hver med en Hest for, og samles til et Hæs; efter at dette er sket, foregaar Tærskningen paa den omtalte Maade. Man maa for Resten huske, at Straaet i dette tørre Vejrslag er meget skørt, hvad der i høj Grad letter denne særegne Tærskemaade, samt at Straaet ikke har nogen som helst Værd, ikke en Gang til Gødning. Man gøder nemlig aldrig, og naar Jorden har været brugt nogle Aar, lader man den hvile, i det man bruger andre Stykker; Jord er her jo nok af. Den omtalte Tærskemaade er nu vistnok den billigste, men langtfra den bedste; Kornet bliver nemlig saa stærkt blandet med Støv og Jord, at det ikke kan opnaa fuld Pris. For Retten er man i Færd med at gjøre Forbedringer i saa Henseende, og et Par af de dygtigste danske Avlsbrugere have skaffet

sig et stort Tærskværk med Lokomobil. De Kornsorter, som dyrkes her, er, først og fremmest Hvæde og dernæst Majs; lidt Byg dyrkes af de danske Ølbryggere, og jeg selv er den eneste, der har en lille bitte Rugager. Jeg medbragte nemlig en Haandfuld Rug hjemme fra, og vi glæde os til ad Aare at skulle spise Rugbrød.

Underligt er det tilvisse at tænke sig, at jeg, der saa inderlig elsker mit Fædreland, nu er fjærnet saa langt derfra; men det glædelige derved er, at jeg kan bidrage min Skjærv til at vedligeholde Kjærligheden til Fædre-

landet hos en Del Folk, der ellers efterhaanden let vilde tabe Mindet derom. Naar jeg kommer op paa Bjærgene her ved Byen og ser ud over den umaadelige Slette, tænker jeg paa Havet ved Aarhus, og naar jeg vanker her omkring og ser de mange smukke, men fremmede Planter, tænker jeg paa vore Botaniserture i Marselisborg- og Ris-Skov. „Ak, hvor forandret!“ Imidlertid, — jeg har jo mit Arbejde her, og jeg haaber til Gud, at jeg ikke arbejder forgjæves, hverken for hans Sag eller for vort kjære Danmark . . .“

Oscar Meulengracht.

Mindre Meddelelser.

Fra den asiatiske Krigsskueplads (efter Rich Kiepert). Et Kaart over Krigsskuepladsen i Lilleasien findes uden Tvivl i dette Øjeblik, saa at sige, overalt, hvor nærværende Tidsskrift bliver læst. En kortfattet Skildring af disse i Almindelighed kun lidt kjendte Egne turde derfor maaske være et velkomment Supplement til Kaartet, og derfor meddele vi Læserne følgende:

Sønden for den høje Bjærgkjæde Kavkasus ligger en stor Landstrækning, der til Dels er et Lavland, Kurdalen; den gennemstrømmes af Floden Kur, som løber ud i det kaspiske Hav. Den russiske Grænse danner her en Linje, som gaar ud og ind, dels imod det asiatiske Tyrki og dels imod Persien. De forskellige Dele af Landet have særegne Navne; saaledes ligger Abkasion med Sukum-Kale ved det sorte Hav paa det sydlige Affald af Kavkasus, østen derfor kommer Mingrelen, længere mod Øst Georgien, Grusien o. s. fr. Sydøst for Sortehavet ligger det høje Bjærgland Armenien, der hører dels under Rusland og dels under Tyrkiet.

Med Undtagelse af nogle mindre Højsletter har Armenien et alpeagtigt Præg. Her ligger Kilderne til Kur med dens Biflod Aras, der falder i det kaspiske Hav, og til Tsjaruk, der falder i Sortehavet ved Batum, og ligeledes Kilderne til de to Hovedarme af Evfrat, der løber ud i den persiske Havbugt.

Ligesom Naturen i disse Egne er rig paa Afvekslinger, saaledes findes her blandt Indbyggerne Repræsentanter for mange Folkeslag: Armeniere, Kurder, Tatarer og Georgiere. Imedens Vin og herlige Skove af sydevropæiske Træsarter voxer ved Sortehavets Bred, møder man et Stykke inde i Landet imellem Bjærgene Alpeandskaber med Føsser, Træhytter og malerske Borgruiner, og højere oppe nøgne, stenede Højsletter og Bjærgtoppe, hvor Sneen kun smelter nogle faa Maaneder af Aaret, og hvor Mennesket bor sammen med Kvæget i usle Huler eller Kældere. I Arasdalen træffer man glødende Støvsletter, hvor alene kunstig Vanding hindrer Sæden fra at hentørre, og i Tsjarukdalen er der febersmittede Egne, medens man i Lasistan, sønden for Batum, og i Adsjara finder yppige Skove af Frugttræer. Saadanne Modsætninger frembyde Naturforholdene i de Egne, som nu for tredje Gang i vort Hundrebaar ere Skuepladsen for en Krig imellem Russerne og Tyrkerne, og Landets geografiske Forhold foreskrive derfor de opererende russiske Hære visse Veje, som de maa følge, selv om Krigshistorien har Exempler paa, at endog de højeste Bjærg ikke afgive en afgjort Hindring for enhver Krigsførelse.

Den hidtil lidet besøgte og kjendte Del af Kyststrækningen langs Sortehavet fra den russiske Grænse til Trape-

zunt og videre frem maa regnes som uskikket til Krigsførelse. Selv bortset fra den større Tsjarukflod, der bryder igjennem de fra Nordøst til Sydvest løbende pontiske Bjærg, løbe mange rivende Elve fra det vanskelig tilgængelige Bjærgland ud i Sortehavet, til hvilket Klipperne næsten overalt falde stejlt af. Til Lands er Forbindelsen, saa at sige, afbrudt imellem Batum og Trapezunt; ind i Landet føre vel Bjærgstier, men de ere ufarbare. Det yppigste grønt dækker her Bjærg og Dal; vældige Skove af Poppel, Bøg, Buxbom, Nødde-, Figen- og Kastanie-træer, Æble-, Pære- og Kirsebærtræer osv. forskjønne Landskabet, der i Omegnen af den lille By Rize, øst for Trapezunt, hvor Citroner og Abildsiner trives, og hvor der laves det fineste Linned til Konstantinopels Haremer, af Armenierne regnes som „et jordisk Paradis“. Men hvor godt Landet end er, ere saadanne Frembringelser dog en Undtagelse. Indlyggerne nære sig især af Kvægavl og af Skovenes Frembringelser saa som Trækul, Vox, Honning, sjældne Træsarter osv. Bjærgene, der ere over 10,000 Fod høje, ere højt oppe dækkede med Naaletræer. I Kløfterne ligger Sneen endnu i Slutningen af Juli 6000 Fod oppe, og over Alpeegnene, hvor Sommeren kun tæller fire temmelig snefri Maaneder, jager Nordenvinden fra Sortehavet Skyer og Taage ind, saa at man Aaret rundt kun tæller 30-40 klare Dage.

Fra Bjærgpasserne falder Jordsmøntet temmeligt brat af mod Tsjarukflodens dybe, varme Dal, der ikke frembyder nogen brugelig Operationslinje, saaledes som man ved et løst Blik paa Kaartet kunde fristes til at tro. Selve Tsjarukdalen har kun usle Veje, Landet ved Flodmundingen er sumpet og usundt, hvorfor Batum kun tæller omtrent 200 Træhytter, som tillige kun er beboede en Del af Aaret. I den tørre Aarstid er Floden omtrent 40 Skridt bred og 7-8 Fod dyb, men i Maj og Juni voxer den til den tidobbelse Størrelse. Floden er vel farbar for lange, smalle Baade syv Mile inde i Landet, til Byen Artvin; men Sejladsen vanskeliggøres, selv paa dette Stykke Vej, overmaade meget paa Grund af Flodens stærke Fald. Ved Artvin bryder Tsjaruk igjennem den pontiske Bjærgkjæde, og fra denne By fører en majsommelig Vej gjennem Bjærglandet vesten for Floden for atter at støde til Floddalen ikke langt fra Alpessen Tortum, der i lige Linje ligger 12 Mile sønden for Batum. Tortumssøen findes midt imellem Batum og Erserum, der ligger omtrent 6,000 Fod over Havet, og Resten af Vejen fører igjennem et Alpeand, hvis Natur baade Sommer og Vinter gjør det lidet rimeligt, at Russerne ville trænge frem ad disse Egne.

Ligesom den nysomtalte nordlige Tredjedel af den rus-